

Ditt livs semester

Av Karsten Bidstrup

Börja redan nu med förberedelserna inför årets stora fotoexpedition, då det vimlar av nya motiv. Här lär du dig att tackla det hårda ljuset och **FÅ ÄNNU BÄTTRE BILDER ÄN FÖRRA ÅRET.**

Starka färger, spännande nya motiv samt bra väder gör det till ett nöje att fotografera när man är på sommaresemester.

Vill du vara helt säker på att få bra bilder med dig hem ska du redan nu sätta igång med planeringen. På stora fotosajter som flickr.com och picasaweb.google.com hittar du massor av inspiration till de motiv som finns i området du reser till. Du söker bara på exempelvis ett ortsnamn, så dyker det upp massor av bilder från området. Vissa av bilderna är till och

med geotaggade, så att du via en karta på webbsajten kan se exakt var de är tagna. Genom att studera bilderna kan du också hämta inspiration till hur du själv kan angripa motiven.

Du kan skriva en lista med platser du vill fotografera under semestern. Kom ihåg att täcka både landskap, lokalbefolkning, vackra byggnader och små detaljer. Det bidrar till att berätta hela historien om resan.

En packlista säkrar att man inte glömmer utrustning vare sig när man reser ut eller när man reser hem igen.

bilder

Planerar du en längre resa kan det löna sig att kolla kameran på en verkstad i god tid innan avresan, så att risken för kamerahaveri är minimal.

Skippa de stora korten

Kolla också att minneskortet är tömda och fungerar. Kom ihåg att det är en fördel att ta med flera kort med låg kapacitet än ett enda med hög kapacitet. Då måste man nämligen byta kort oftare och undviker att samla alla bilder på ett enda. För om detta pajar går ju alla semesterbilderna förlorade. Använd

der du SD-kort kan du säkra dig mot dataöverskrivning genom att knuffa ner det lilla låset i vänster sida när kortet är fullt.

Batteriet i en DSLR brukar klara mellan 500 och 1000 bilder per uppladdning, och det uppnår man lätt under en dag om motiven är bra. Så ett extra batteri är en fördel.

På följande sidor tittar vi närmare på komposition, kamertechnik, spännande destinationer och inte minst på en del av de tillbehör som kan hjälpa dig att få ditt livs sommarsemesterbilder med dig hem. ■

▼ *I det starka ljuset framhävs färger och kontraster. Den hårda kontrasten lämpar sig fint för äkta sommarbilder vid stranden.*

5 TIPS

På semesterresan handlar det bland annat om att utnyttja de kraftiga färgerna och att undvika för många element i bilderna. Även ett småräkigt motiv kan lyftas med de här tipsen.

1 UNDVIK KONTRASTER: I det hårda ljuset mitt på dagen kan skuggpartierna bli nästan svarta. Här ska ljuset jämnas ut med exempelvis en blix som lättar upp skuggpartier i förgrunden, så att både förgrund och bakgrund blir välexponerade.

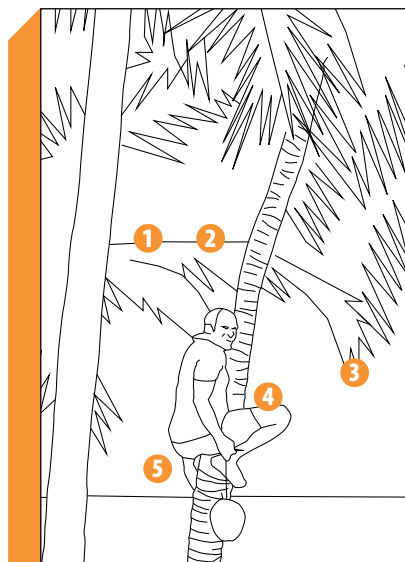
2 UTNYTTJA LINJER: Linjer i motivet hjälper alltid till att leda runt ögat och gör det lättare att avläsa en bild. Många bilder på tvåren kan störa, medan få linjer fungerar effektivt, i synnerhet när de dessutom passerar huvudmotivet på något sätt.

3 BLANDA FÄRGERNA: Starka, kraftiga färger, eller komplementfärger, kan fungera effektivt i en bild. Här står de gula bladen i stark kontrast till den blå bakgrunden. Större ytor bidrar till att skapa en känsla av lugn och ro i bilden

4 RÖJ UPP: Ju färre element man trycker in i sin bild, desto starkare kan den framstå, och desto lättare blir det att förmedla budskapet. Om det hade synts en massa element på stranden hade det varit svårare att tolka vad som händer i bilden.

5 SKIPPA MITTEN: Man råkar lätt placera huvudmotivet mitt i bilden, men så snart man flyttar det en aning uppåt, neråt eller åt sidan blir kompositionen mer spännande, och det har den effekten att huvudmotivet framhävs ytterligare.

◀ En blix lättar upp förgrunden, så att hela bilden från ön Guadeloupe blir välexponerad.

Extrautrustning

KABEL TILL HANDHÅLLEN BLIXT

Med en blixtkabel kan man ta loss den externa blixten från kameran och hålla den i handen. På så sätt kan man skapa en mer intressant belysning än om blixten sitter direkt i skon ovanpå kameran. Det är effektivt om man t.ex. fotograferar mat eller tar porträtt på en marknadsplats. Och använder man blixten till att lättar upp skuggor kan man enkelt styra varifrån ljuset ska komma.

Och använder man blixten till att lättar upp skuggor kan man enkelt styra varifrån ljuset ska komma. Satsa på en modell med TTL-ljusbmätning, vilket säkrar en exakt ljusbmätning under i stort sett alla förhållanden. De kostar 750–1 500 kr.

FLEXIBELT MOTLUSSKYDD

Ett motljusskydd skuggar solen, så att risken för fula reflexer i bilderna minskar. Och detta gummifilter kan justeras på längden, så att det passar till både vidvinkel och tele. Hama

Telematic S, som går att köpa för omkring 400 kronor, passar brännvidder mellan 24 och 210 mm och skruvas direkt i objektivet filtergänga. Har du flera objektiv med samma filterdiameter kan du enkelt flytta motljusskyddet från det ena till det andra.

Tekniken bakom bilden

- En blyxt med blyxtkompensationen satt till -1 användes till att mjuka upp de kraftiga skuggorna i solljuset.
 - Vi använde 36 mm vidvinkel och bländare F8.0, så att skärpedjupet blev stort nog för att både man och häst skulle bli skarpa.
 - Med hjälp av evaluerande ljusmätning – även kallad matrismätning – som mäter ljuset i hela bildytan blev bilden korrekt exponerad.
 - En tät beskärning, en låg vinkel bara 20 cm över marken samt användning av en vidvinkel skapar dynamik.
- ◀ *Mannen är en så kallad puszta-herde, som ser efter boskap på Hortobágy-slätten i Ungern.*

GPS HÅLLER KOLL PÅ BILDERNA:

Med en gps-enhet till blyxtskön kan du alltid hålla koll på var bilderna är tagna. Jobos photoGPS2 behöver bara startas, så sparar den koordinaterna varje gång du tar en bild.

När du har kommit hem igen kan du para gps:ens information med bilderna i det program som medföljde gps:en. Det matchar bilder och koordinater utifrån exponeringstidpunkten.

Här får du fina semesterbilder

GRÖNLAND: Det här stället är fotogeniskt året runt. Sommaren bjuder speciellt på möjligheten att via båt komma nära några av de stora kalvande glaciärerna.

SANTORINI, GREKLAND: Här kan man uppleva det klassiska Grekland med vitkalkade hus med blå tak, dörrar och fönster. Och då solen skiner över 300 dagar om året finns alla möjligheter till tvättakta vykortsfotografering.

PARIS, FRANKRIKE: Städernas stad är en arkitektonisk och kulturell pärla, och några av världens mest fantastiska byggnadsverk ligger här. I synnerhet området i och runt Montmartre bjuder på goda fotomöjligheter.

TOSCANA, ITALIEN: Troligen ett av Europas vackraste områden. Toscana är kanske mest känt för sitt speciella ljus och färgerna i de vackra backlandskapen samt de många utspridda gårdar som ligger insvepta i små skogar av poppelträd.

Koll på exponeringen

Kamerans ljusmätare kan lätt bli lurad av olika motiv, men om du är på en solig plats kan du undvika detta genom att vrida programratten till M och använda den så kallade bländare-11-regeln. Den innebär att solen när den står högt på en molnfri himmel har en styrka som motsvarar att bilden blir korrekt exponerad vid ISO 100, 1/125 sekund och bländare 11. Genom att ställa in dessa parametrar manuellt säkerställer du välexponerade bilder. Vill du ha större eller mindre skärpedjup får du vid ISO 100 samma exponering med inställningarna i tabellen.

Bländare

Slutartid

F2.8	1/2 000 sekund
F4.0	1/1 000 sekund
F5.6	1/500 sekund
F8.0	1/250 sekund
F11	1/125 sekund
F16	1/60 sekund
F22	1/30 sekund

Med en av de valda kombinationerna får du välexponerade bilder i stark sol.

Filtrets effekt beror på hur de två ringarna har vridits i förhållande till varandra.

Tekniken bakom bilden

- En slutartid på 15 sekunder gör vattnet mjukt. Då bilden är tagen på dagen behövde fotografen använda ett gråfilter för att dämpa ljuset och möjliggöra en lång slutartid.
- Denna sorts bilder kan bara tas när kameran står helt fast på ett stativ. Här krävs också en trådlösare för att man ska slipa röra kameran under exponeringen. Vi aktiverade också spegellåset för att minska eventuella skakningar.
- Ju högre ISO-värde, desto högre pressas slutartiderna upp, så här har värdet blivit det lägsta som kameran kunde prestera, nämligen ISO 100.
- För att förlänga slutartiden ytterligare bländade vi ner objektivet till F19. Det ökade dessutom skärpedjupet i bilden, så att så mycket som möjligt framstod som skarpt.

◀ Fotografen var redo att plåta vattenfallet på Guadeloupe just som tjejen hoppade i.

KORREKT BRUK AV POLFILTER

Vid full effekt är det bara ljus som svänger i samma riktning som passerar.

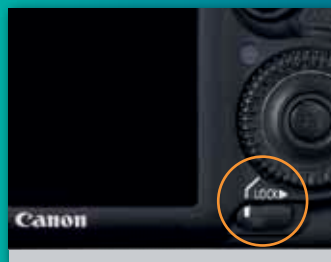
Den mindre mängden ljus innebär att exponeringen måste vara längre.

Polfiltret är genialiskt för att ge en blåare himmel. Och då ljusmängden som slipper igenom varierar beroende på hur filtret är vridet bör du inaktivera det manuella programmet och använda programautomatik eller bländarprioritet, så att kameran mäter ljuset. Filtret har maximal effekt när de två markeringarna på kanten är motställda.

©Shutterstock.com/ffilas

Exponera exakt

Kamerans ljusmätare blir ofta lurad i det starka ljuset, och då får man använda exponeringskompensationen med programautomatik eller bländar- eller slutartidsprioritet. När den sätts till +1 överexponerar ljusmätaren bilden med ett bländarsteg, medan den blir mörkare med ett negativt värde. Välj positiva värden med ljusa motiv, t.ex. en strand, och negativa när motivet främst innehåller mörka toner.

CANON

Kolla att inställningsratten på kamerans baksida inte är låst genom att trycka bort skjutreglaget från Lock. Tryck ner utlösarknappen halvvägs, och vrid den stora inställningsratten för att ändra exponeringen.

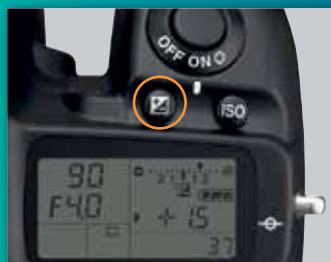
NIKON

Håll in knappen +/-, och vrid sedan inställningsratten på kamerans baksida. Exponeringskompensationen visas på displayen. Den kan justeras med upp till fem bländarstegs över- eller underexponering.

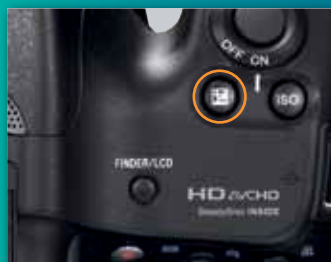
OLYMPUS

Tryck på knappen med symbolen +/- . På vissa modeller sitter knappen på kamerans ovansida. Vrid på kransen som sitter runt navigeringsknappen för att välja rätt exponeringskompensation.

PENTAX

Håll in +/- -knappen samtidigt som du vrider på ratten vid höger tumme. Släpp +/-, och tryck på den igen för att bekräfta. Håll ner +/-, och tryck på den gröna knappen på kamerans baksida för att nollställa.

SONY

Här håller du in +/- -knappen samtidigt som du vrider på ratten vid höger pekfinger. På vissa modeller sitter +/- -knappen på kamerans baksida, och då ska du också vrida på ratten som sitter på baksidan.

Välj motiv efter

TIDPUNKTEN

MORGON Staden vaknar tidigt, och när soluppgången har förevigats är det perfekt att gå till marknadsplatserna. I synnerhet fiskmarknader är bra, då de alltid är mycket välbesökta tidigt på dagen.

MIDDAG Ljuset är hårt i solen mitt på dagen, så leta upp en restaurang med ett bord under ett parasoll, och fotografera den lokala maten. Det är också perfekt att fotografera strandlandskap, då stranden gärna får bada i hårt solljus.

KVÄLL När solen står lågt på himlen är det som gjort för att fotografera landskap. Ljuset är mjukare och varmt, vilket klär naturen. Även byggnader blir vackra i det varma ljuset. Efter solnergången fokuserar du på stadens ljus i blå timmen.

En viktig detalj

Att fotografera handlar om att trycka på utlösarknappen i exakt rätt ögonblick. Och det lönar sig att ha tålamod och vänta på det rätta ljuset, om man har hittat ett vackert motiv. Här har det gått 45 minuter mellan de två bilderna.

TRÅKIGT LJUS

Den första bilden har blivit tråkig och trist, men tre kvart senare har den blå timmen börjat och ljuset tänts.

SPÄNNANDE LJUS

Tekniken bakom bilden

- Bilden togs en tidig morgon, då diset fortfarande hängde över landskapet.
 - En stor bländaröppning på F16 har säkrat skärpan i de många lagren på djupet.
 - Kameran pekar svagt neråt, så att inte himlen kommer med, utan bara landskapet.
 - Brännvidden ställdes in omkring 150 mm för att linjerna skulle pressas ihop.
- Bilden är tagen vid staden San Quirico d'Orcia i det vackra italienska Toscana.

©shutterstock.com/Christophe Tait

▲ Semesterfoto handlar också om att plåta familjen. Se bara till att få med omgivningen.

► Se till att få djup i dina bilder. Här har ett teleobjektiv på 200 mm fångat bron och San Francisco i en intressant vinkel.

►► Den peruvianska kvinnan sitter under en vit baldakin som fungerar som en jättesoftbox i det annars hårda solljuset.

©shutterstock.com/Lubawski Plus

Expertens **5 BÄSTA** personliga tips

Karsten Bidstrup,
fotograf och skribent

TITTA PÅ DE LOKALA VYKORTEN, som ofta ger en idé om vad som är värt att fotografera i närheten. Det går nästan alltid att hitta andra vinklar på de vanliga motiven.

STIG UPP TIDIGT. En fotoutflykt mycket tidigt på morgonen ger garanterat bra bilder. Ljuset är mjukt med delikata nyanser, och det är inte mycket folk ute.

DET ÄR ETT ENKELT RÅD men kan inte upprepas ofta nog: Gå nära! Det gäller både flora, fauna och dagens meny på hotellet, men naturligtvis gäller det särskilt porträtt, som kan bli mycket starkare när du kommer riktigt nära.

GÅ ALDRIG FÖRBI ETT MOTIV. Om du gillar motivet, så fotografera det nu, för i morgon kanske det ösregnar. Har du möjlighet, så vänd gärna tillbaka senare. Kanske är ljuset vackrare då.

UNDBIK ATT ta med mer kamerautrustning än vad du själv orkar känka runt på. Kanske är en mindre kompaktkamera bättre på dagens vandringstur än en den stora spegelreflexen.